

ció amb el nom d'una part del cos es presenta amb seguretat inconfusible: (era home) «ab prou pit pera fer cara a un ós y prou *brasó* pera aterrar un roure» (*Sang Nova* II, XI, p. 159).

Si bé amb caràcter més secundari, altres passatges de les obres d'aquest bon prosador i robust coneixedor del llenguatge popular de la Garrotxa demostren una espècie de suma d'un terme de sentit brogidós (veg. infra article *braolar*) amb l'altre, sinònim de 'vigor' i provinent del nom d'una part del cos, llavors, però, sense la -s-: «el cap me bullia ab una *brabó* de mil dimonis. —Mata'l --- semblava que em cridaven veus estranyes» (*La Punyalada* VIII, p. 143, en cito un més a l'article *GRENY*), car en els següents el sentit de 'remor' és força clar, o del tot: «lo que creixia de més en més, era una *brabó* sorda que 'm ressonava al cervell com les trompetes d'una orga aviada» (*La Punyalada* IX, p. 153), si bé el nostre *bráo* pot pendre (a causa del dit encontre) el gènere femení (com ens ho mostra l'ex. de Caseponce citat per l'*AlcM*): «llurs bramuls y esbufecs desesperats, la *brabó* sorda dels cosos que s'estimaven y de les roques que feyen seguir en sa lluyta per la vida» (*Sang Nova* IV, VII, p. 293).

Hi ha clara identitat amb el nom d'una part del cos en bon nombre de parlars gallo-romànics: oc. ant. *brazon* «le haut du bras, bras, partie (charnue) du corps, membre» (*PDPF*): en la Cirurgia de Raimon d'Avinhon (1170-1209, sembla que el ms. és català i de la segona meitat del S. XIII, però el llenguatge de l'autor correspondria al dept. del Gard) apareix *brazon* 'avant-braç' p. p. Cianciolo (*ARom.* xxv, 74, v. 1146); però allí tampoc aquest sentit del mot no és únic: veg. l'estudi de Duraffour sobre el tipus germ. *BRÄND* en el sentit de 'ventrell de la cama' en franco-provençal i en els parlars de Provença (*Fs. Jud.* 1943, 380-1); i per a d'altres zones romàniques, veg. Gammillscheg, *Rom. Germ.* I, 204; Spitzer (*Hamburger Mgn. aus rom. Phil.* IV); i la nota sobre el cast. *brabón* en el *DCEC* I, 508, car es tractava d'un mot encara popular en el teatre clàssic castellà: la muller del Peribáñez de Lope de Vega no «precia --- ver al Comendador, con gorra de seda rica, y cubiertos de diamantes los *brabones* y capilla» (II, XI, ed. Losada, p. 139).

Ètímon germànic clar, equivalent de l'al. mod. *braten* 'carn rostida', ags. *bræd* 'polpa', que degué ser *BRADO, -ON, 'part carnosa del cos', 'pernil', en la llengua dels francs.

DERIV.: *Braonada*, *Braonera* (veg. supra). *Braonut*, *Abraonar-se* [1803, Belv.; -onar, Lab. 1839; amb totes dues constr. des de l'*Atl.*, Bosch de la Trinx. i PdAPenya, *AlcM*, *DBal.*; «s'abraonà sobre l'Úrsula i la va arponar pel catell», P. Coromines, *O. C.*, 45a12]: «però els demés, inclosos els trabucaires, intervingueren enèrgicament en so de pau; instantàniament, un y altre ens vegérem impossibilitats de *abraonar-nos*, saltant per damunt de la taula, com intenció», MVayreda (*La Punyalada* VI, p. 121); val. *S. abraonar* 'aferrar, pendre com a propi': «dan el pésame a los familiares, estrechando la mano --- an-

tes desfilaban sin dar ésta, diciendo «Déu l'haja *abraonada*» 'Dios lo haya abrazado', Salvà, *Callosa* II, 93. *Abraonada*, *Abraonament*, *Esbraonar-se* 'esllomar-se, desfreixurar-se treballant': en la dita pop. menorquina «qui va garbetjar / es vol *esbraonar*» 'vol trobar ses garbes feixugues', Camps Mercadal, *Folk. Menorq.* I, 277. *Desbraonar* [c. 1500, *FAlagre*].

BRAOLAR i la seva variant BRUELAR (antigament també *bruvolar*, *bruular*, etc.), per 'bramar, mugir'; les formes d'aquest verb més primitives i corrents a l'Edat Mitjana són *braire* i *braidar*, i són l's que es retroben en occità i francès antics (fr. mod. *braire*), que vénen segurament de l'arrel cèltica BRAGÈRE, que expressava 'bramar' i altres remors semblants; en les nostres llengües aquest mot es combinà en formes diverses amb mots llatino-romànics com ULULARE 'udolar' i la família de *brogiu* (fr. *bruit*), resultant-ne moltes variants de la mena de *BRAGULARE (*BRUGULARE) que han donat les del català modern (i les franceses i occitanes anàlogues *braillet*, etc.). □ 1.ª doc.: Tant *braire* com *braidar*, *bruular*, *bruvolar*, es troben en català des del S. XIII.

Un passatge del *Llibre de les Bèsties* de R. Llull (segurament no sense taujanes o sornegueres ressonàncies i al·lusions) ens conta que «Na Renart consellà al bou que estigués en una bella pradera --- e que menjàs e sejojnàs per tal que fos bell a veher, e forts a *bruvolar* ---. E'n continent, cant vós, sényer En Bou, vós serets revengut e forts, vós *bruvolats*, com pus fortment puscats --- e lo bou cridà e *bruvolà* molt fortment» (*L. de Meravelles*, VII, cap. 4, *NCL* II, 107). En les *VidesR* apareix repetidament i amb algunes variants: «e diu Job en lo VII capítol: no *brualarà* lo bou davant la grípa quant serà plen --- no a loc *brualament* de no-paciència ---», així el ms. P 117v2 i *bruhularà* en el B; traduïnt *mugiet* i *mugitus* de l'original llatí (332.35); i, traduïnt l'Apocalipsi: «en aquest dia -xii- és dit que totes les bèsties venran als camps *brualan* e cridan senes que no manjaran ni beuran» (fº 3v1).

En la llengua moderna les formes més conegudes són *braolar* i *bruelar*: aquella bastant propagada i divulgada des de Verdager i altres influents escriptors vigatans (com Genís i Aguilar «l'escuma *brabolanta* de las ayguas», *Julita*, p. 165): «encara 'l Teide gita bocins de sa desferra / tot *braolant* com monstre que vetlla un camp de mort» (*Atl.* I, v. 4), «oh núvol que *braoles*», «les ones *brabolants*» en *Canigó*, els *Idil·lis*, etc.; des de llavors aquesta forma ha estat emprada per escriptors de pertot, i variants quasi iguals es trobaven en comarques més internes o meridionals: el vallenc Narcís Oller usava *braül* («vèyem les fumerades dels trens, sentiem llurs *braüls* de vida»), *brugolar* s'usava tradicionalment cap al Baix Segre (Castelló de Farfanya, Massalcoreig, *AlcM*), per 'braolar' i el *DAG* (d'on *DFa.*) el dóna com a propi de la «provincia de Lleida» per «renyar, escridassar».

En terres més veïnes de la costa i del NE., més aviat sembla haver tingut més extensió la variant amb or-